

El model de finançament de Catalunya, que aquest 9 d'agost, segons l'Estatut, ja havia d'estar redefinit, encara és en l'aire. Això és il·legal, il·legítim o previsible?

—El 9 d'agost el model ja hauria d'estar emmarcat, i això no es complirà. En aquest sentit, sí que hi ha vulneració, encara que de vulneracions, sobretot de terminis, n'hi ha sovint: també s'hauria d'haver renovat un terç del Tribunal Constitucional i encara no s'ha fet. No és la primera vegada que es vulnera una norma, fins i tot la Constitució.

—La majoria dels partits catalans s'han mostrat units en la defensa d'un model de finançament conforme amb l'estatut en l'esperit i en la data. La veieu ferma, aquesta unitat?

—Crec que sí, que és ferma, i això és molt important. Hi ha l'experiència del que va passar amb l'Estatut, que al començament, i d'una manera complicada i barroca, els partits no anaven junts, però finalment sí, amb el pacte final del 30 de setembre del 2005. Però després aquesta unitat es va trencar en el procediment de discussió a les Corts. Si això tornés a passar ara, seria un total desastre i la deslegitimació de la classe política catalana seria profunda per bastants anys. Això no s'ho poden permetre. Entre més coses, perquè també han après que sense aquesta unitat és molt difícil d'aconseguir certes coses. El poder central el tenim en contra. Espanya és un estat amb una cultura política molt primitiva. No és en absolut un estat de cultura federal. Hi predomina una cultura totalment unitarista (més que no centralista): creu que el centre de gravetat és el poder central i la resta només compta subsidiàriament. Encara estem una mica en allò d'"España y sus regiones". Això és molt antiquat, molt obsolet, però és la cultura política del Partit Popular i de bona part del PSOE (no del PSC). Per combatre aquesta mentalitat premoderna, que no ve del franquisme, sinó de molt més endarrerit, per als partits catalans que són la part institucionalment débil —perquè el sistema els fa ser debils—, la unitat és fonamental.

—Però aquesta unitat ha d'esquivar uns quants entrebancs. Ara vindrà la discussió dels pressupostos de l'estat i serà molt difícil que tots els partits

El politòleg Ferran Requejo (catedràtic de ciència política a la UPF i autor de 'Federalisme plurinacional i Estat de les autonomies') opina sobre el paper dels polítics catalans davant una proposta inacceptable de finançament i una retallada de l'Estatut.

“Catalunya ha d'incomplir la llei, si el poder central incompleix l'Estatut”

catalans de govern i CiU defensen la mateixa posició. Per al PSOE seran creïbles les amenaces de no votar els pressupostos en un moment de crisi econòmica? Això no esquarterà la unitat?

—Una cosa és l'estratègia i l'altra, la tàctica. L'estratègia ha d'anar presidida, crec, per aquesta unitat dels partits (i de la societat civil), però no ha de ser una unitat per a dos dies, sinó que ha de durar bastants mesos, fins que es tanquin tots els serrells del finançament —no no-

més el model general, sinó també molts serrells que l'han de completar. Això és l'estratègia. La tàctica és emprendre accions concretes en cada moment dins d'aquesta estratègia. La qüestió dels pressupostos és important ara, però d'aquí a dos mesos ja no ho serà. Això és una mesura de pressió concreta. Els pressupostos es poden prorrogar. Després vindrà una altra cosa. L'important és que el model de finançament ha de ser satisfactori i just (no l'espoli pràctic que ara significa per a Catalunya).

—**Quins principis ha de satisfer?**

—Ha de ser compatible amb les idees força que hi ha en l'apartat de finançament de l'Estatut. Pel que sabem, la proposta del govern central no s'ajusta a aquestes idees força. Per tant, hi ha una discrepància que no és de detall, sinó de model, és a dir, estructural. Si al final no hi ha acord, s'hauran de plantejar mesures radicals, que van des de la no-acceptació d'aquest model formal —que el govern de Catalunya faci una declaració conjunta amb CiU de no-acceptació, que s'estableixi un pla general d'actuacions i que es promogui la internacionalització d'aquest conflicte. De manera pacífica, però contundent. S'ha d'anar a les instàncies europees i internacionals i esbombar que hi ha un problema no resolt, profund, estructural, i que hi ha una manca de voluntat de complir la llei i de resoldre la qüestió per part del govern central. De tota manera, el govern central també té una estratègia.

—**Quina és?**

—Sembla que és guanyar temps. No prendre cap decisió estructural abans de la sentència del Tribunal Constitucional (TC) sobre l'Estatut. Dins els articles que hi ha sota revisió, hi ha la qüestió del finançament. Per tant, el TC s'hi haurà de pronunciar.

—**El govern espanyol espera, doncs, una interpretació restrictiva de l'apartat del finançament i escudar-se en això per no cedir?**

—Sí. L'Estatut és una norma general. Per tant, no entra en la lletra petita —en les qüestions més tècniques— del model de finançament. Vist com es va pronunciar el TC sobre l'Estatut de València el desembre de l'any passat, podem augurar cap on bufarà el vent.

—**Què ens ensenya el pronunciament sobre l'Estatut valencià?**

—Que el TC pot fer tres coses a la vegada. Pot fer una declaració d'inconstitucionalitat d'alguns articles o d'alguns apartats d'alguns articles, que jo crec que seran molt pocs: menys de cinc. Sobre un bloc més ampli d'articles, pot fer-hi una interpretació a la baixa, una sentència interpretativa: no els declara inconstitucionals, però fixa com s'han d'entendre aquells articles perquè puguin ser constitucionals. Això ho pot fer sobre uns quinze articles. I la

tercera estratègia del TC pot ser ajornar algunes decisions: dirà que no es pronuncia sobre un punt concret, perquè falta establir la llei que ha de desenvolupar aquell article concret de l'Estatut; quan s'hagin fet les lleis, si algú reclama, aleshores s'hi pronunciarà. Però hi ha una visió molt poc federal en les últimes sentències del Constitucional, en el sentit que continua essent el poder central que té les armes jurídiques. Hi ha una visió de dir: "Determinats articles són constitucionals, però si la Constitució diu que una llei orgànica ha de regular una determinada qüestió, l'Estatut —per molt que digui coses sobre la matèria— s'haurà d'esperar a veure què diu la llei orgànica i veure si les dues normes són coherents." Si

estatuts, per definició, són bilaterals. El TC actual sembla que l'interpreta com una llei que afecta només Catalunya. Aquesta no és la interpretació més moderna ni la més progressista. La mateixa Constitució es pot interpretar de manera molt més oberta i federal. Però això no passa.

—**Aquests dies i mesos vinents veurem com el finançament no es resol i com el Tribunal Constitucional retalla l'Estatut d'una manera o una altra. Com hi ha de respondre Catalunya?**

—El primer punt és que la legalitat es compleixi. L'Estatut és una norma legal, aprovada per les Corts espanyoles, i el poder central l'ha d'assumir. De moment, el poder central la incompleix. Si

“Catalunya pot no acceptar determinades qüestions legals del poder central, crear un govern d'unitat (sense eleccions)...”

no ho són, mana la llei orgànica. Per exemple, això afecta el finançament o el poder judicial. És una via previsible del TC: dir que un article pot ser vàlid (constitucional) però alhora *ineficax*: no es pot dur a terme perquè la qüestió correspon al poder central. Totes aquestes regulacions es varen fer molt malament a l'època de la transició.

—**Però l'Estatut és una llei orgànica.**

—Sí, una llei orgànica aprovada per referèndum. Però això no la fa ser jeràrquicament superior a les lleis orgàniques estatals. Són al mateix nivell. Ara bé, interpretant la Constitució, que sí que és per sobre de les lleis orgàniques, quan diu que hi ha reserva de llei orgànica, el TC interpreta que ha de ser la llei orgànica que ho reguli. Per exemple, és el cas de la LOFCA (Llei orgànica de Finançament de les Comunitats Autònomes). Si el que diu l'Estatut és més o menys el que diu la LOFCA, cap problema, però, si no, mana la LOFCA. Aquesta és la lògica del Constitucional, que és molt poc federal. El TC només sembla entendre l'Estatut com una llei interna de Catalunya, i no com una llei que estructura les relacions entre Catalunya i l'estat. Els

el poder central incompleix la llei, des de Catalunya s'han de prendre mesures més radicals, que també incompleixin la llei. Això pot anar des de no acceptar determinades qüestions legals del poder central, crear un govern d'unitat (sense eleccions), establir mecanismes de desobediència civil, insubmissió fiscal, internacionalitzar el conflicte, etc. Aquestes paraules s'han d'incorporar a les posicions estratègiques de país, en cas que el resultat sigui decebedor en termes polítics i econòmics (cosa que sembla molt probable). Caldria establir un pla d'actuacions des de la unitat de les forces polítiques. Si l'estratègia del país no pot ser de consens haurà de ser de confrontació. Però res d'estratègies de pactisme a la baixa. L'important és què ha de ser aquest país d'aquí a quinze anys o vint. Si s'entrés en la lògica que Catalunya ha de ser una mera comunitat autònoma d'Espanya, això seria un desastre per al país. No es pot permetre. Seria un error d'aquesta generació de la nostra classe política. Això hipotecaria el país per molts anys. L'estratègia ha de ser pacífica, però contundent. I si ha de ser il·legal perquè uns altres vulneren la legalitat o la interpreten d'una manera inacceptable,

que ho sigui. S'ha acabat el temps de les timideses. S'ha acabat discutir si juguem a tercera o a segona B. Hem de jugar a primera, classificar-nos a la Champions i, si pot ser, guanyar-la. Hi ha indicadors que palesen que aquesta generació política comença a veure que totes les esperances de l'Espanya plural i l'estratègia clàssica pactista no s'han complert i no tenen futur. Per canviar les inèrcies del govern central, s'ha d'actuar des de la contundència, ja no

s'hi val a fer pactes en inferioritat de condicions.

—**L'actual generació s'ha adonat que la via estatutària és morta?**

—Depèn de com s'acabi concretant. Si es confirmen les males expectatives, la resposta és sí. I no sols per part de la classe política, sinó també de moltes forces de la societat civil. El poder central i els partits nacionalistes espanyols (tots els partits són nacionalistes) no tenen cap interès a canviar un model

que els va perfectament bé, sobretot ara que Espanya ja és un estat modern, econòmicament desenvolupat i ben situat al primer món. L'estratègia del catalanisme del segle XXI ja no pot ser la mateixa que la del catalanisme històric. Ha de ser molt més contundent, perquè, si no, esdevindrà un país de segona.

—**El context internacional, que també ha canviat força en trenta anys, amb el nou marc europeu, ens beneficia?**

—El nou marc és ambivalent. La idea que es tenia als anys 90 que Europa ens resoldria allò que Espanya no solucionava, ja s'ha vist que no és certa. El missatge d'Europa és: "Si teniu un problema, arregleu-lo amb el vostre estat." Això ens va en contra. Però, en canvi, per a una estratègia d'internacionalització del conflicte, ens va bé ser dins la UE: és un coixí que ens permet de trencar la bipolarització Catalunya-poder central. A la llarga, o a mig termini, ens va bé perquè ofereix un marc en què les coses es poden solucionar d'una manera més civilitzada.

—**Tot això va més enllà del federalisme.**

—Jo havia dibuixat sis possibles escenaris per al nostre futur i sempre m'havia decantat pel federalisme plurinacional. Com a model final, el continuo defensant, però l'estratègia per a arribar-hi ja no pot ser el pacte federal, perquè la cultura política espanyola no ho permet, perquè no és en absolut una cultura federal. El que es troba amenaçat és el país; no un partit o un altre, és el país i el seu futur.

—**Paradoxalment, l'etapa Zapatero, que semblava l'oportunitat d'avançar cap aquest federalisme, ha fet palès que aquest camí és impossible?**

—Sí, perquè Zapatero i el seu govern han reflectit una cultura federal molt prima, quasi inexistent: de fet, ni és cultura ni és federal. No forma part del seu *background*, de la seva estructura mental. Zapatero no ha estat capaç de superar ni el primer entrebanc. Va perdre l'oportunitat de ser un estadista, i va quedant-se en un governant molt mediocre.

Àlex Milian